

המותר והאסור במפגש עם שוטרים

נדירים הם האזרחים שטרם נתקלו בשוטרים הממלאים את תפקידם, בין אם אלו הורו לעצור בצד הדרך, ערכו חיפוש ברכב או בבית, ביקשו רישיונות, רשמו דוחות, או ביצעו חקירה. מטרתו של השוטר היא כמובן לשמור על החוק, הביטחון, הסדר ושלום האזרחים כזרוע של המדינה, ומכאן מוקנות לו סמכויות והגנות שאין לאדם מהשורה. יחד עם זאת, המפגש עם שוטרים מלווה בדרך כלל בחשש, ולעיתים קרובות האדם אינו מודע למלוא זכויותיו וחובותיו. למעשה, ישנן זכויות וחובות התופסות הן לגבי שוטרים והן לגבי אזרחים ואלו מעורבות זו בזו. חשוב מאוד להכיר אותן לקראת המפגש הבא.

סירוב לחיפוש

אחת הסמכויות שניתנו לשוטרים מטעם המדינה היא לבצע חיפוש ברכוש, כמו ברכב או בדירה. יחד עם זאת, שוטרים אינם יכולים פשוט להיכנס יום אחד לביתכם ולהתחיל לפשפש בארונות. עליהם להצטייד תחילה בצו חיפוש מטעם בית המשפט. לכן, אם הגיע שוטר לביתכם ומבקש לבצע חיפוש, מותר בהחלט לשאול אם יש בידיו צו חיפוש בחתימתו של שופט, ולבקש לראותו במו עיניכם. במידה שאין צו כזה, מותר בהחלט לסרב לביצוע החיפוש. מצד שני, אם קיים חשד סביר בעיני השוטרים לביצוע עבירה, הרי שעומדות לרשותם סמכויות חיפוש נרחבות יותר שאינן מצריכות בהכרח צו חתום על ידי שופט. במקרה זה, מותר לבקש כי יוסברו לכם החשדות והנסיבות שעומדים בבסיס החיפוש, מאחר שבשלבם הבאים של ההליך הפלילי עשוי להתברר כי מדובר היה בחיפוש שלא נערך כדין. הווה אומר, שגם אם נמצאו במהלכו ראיות לביצוע עבירה לכאורה, ייתכן מאוד כי אלו לא יהיו קבילות ולא ישמשו נגדכם בבית המשפט.

העלבת שוטר

נכון שמפגש עם שוטרים עשוי לעורר רגשות בלתי נעימים, אך מומלץ להקפיד על איפוק וקורקטיות. כדאי לשמור על הגישה לפיה השוטר אינו מי שקובע את אשמתכם או חפותכם, ושהדברים יתבררו בהמשך ההליך הפלילי. זכרו שמותר לכעוס ואפילו להביע תרעומת, אך עדיף להימנע מאמירת דברים פוגעניים ברמה האישית. הדבר עלול להוביל להאשמה נוספת שעניינה העלבה של עובד ציבור. מדובר בעבירה שהעונש המרבי עליה עומד על חצי שנת מאסר, והכוונה העומדת מאחוריה היא להגן על עובדי ציבור באשר הם ולאפשר להם לבצע את תפקידם נאמנה. יחד עם זאת, בעבירות מסוג זה ישנו מקום לפרשנות וצורך באיזון מול חופש הפרט והביטוי. לכן, לא כל אמירה נחשבת להעלבה, אלא רק אמירות חריגות יחסית בעלות נימה אישית, אשר הוכח בבית המשפט כי הובילו לפגיעה ממשית בתפקודו של השוטר באותו המפגש. לדוגמא, קללות המופנות כנגד השוטר עצמו עשויות להשפילו ולהכעיסו, ומכאן לפגוע בתפקודו. מאידך, אמירות כעוסות המופנות כלפי מערכות האכיפה והמשפט בכללותן אינן אמורות להפריע לו באופן מהותי. אמנם מדובר במצבים הנתונים לפרשנות, אך על כל פנים קשה להבין כיצד הטחת עלבון יכולה לשרת אתכם בעת מפגש עם שוטר. לכן, עדיף כאמור לשמור על איפוק, ולקחת בחשבון שעלבונות עלולים בהחלט לסבך אתכם ובאופן חמור.

התנגדות למעצר

על פי החוק בישראל מותר לשוטרים לבצע מעצר כדי למנוע בריחה מחקירה או מדין, וכדי למנוע את ביצוען של עבירות נוספות. יחד עם זאת, לשוטרים מותר לעצור אדם ל- 24 שעות בלבד, למעט מקרים חריגים. באופן גורף, אם השוטרים מחזיקים צו מעצר עם חתימת בית משפט, הרי שמדובר במעצר חוקי לכל דבר ועניין. כמו כן, בסמכות השוטרים לבצע מעצר גם ללא שהוצג צו כזה, בתנאי שקיים חשד סביר שהיה עולה בכל שוטר באותה סיטואציה, לביצועה של עבירה פלילית בת מעצר. היינו, אם העונש הקבוע בגינה

הוא מעל ל- 3 חודשים. מכאן ניתן להבין שקיימות סיטואציות העשויות להתברר כמעצר בלתי חוקי, למשל אם מדובר בחשד מוגזם או מופרך לביצועה של אותה עבירה. במקרה שהחשוד סבור כי המעצר המתנהל כנגדו אינו חוקי, הרי שמותר לו להתנגד לכך תוך הפעלת כוח סביר למען השגת המטרה. מהו בדיוק אותו כוח סביר? ובכן, מדובר בעניין הנתון לפרשנות, אך בכל מקרה אסור שיהיה גדול יותר מזה שמפעילים השוטרים. אמנם מדובר בהתנגדות טבעית המשקפת את חופש הפרט, אך גם במקרה זה ראוי לזכור שהפעלת כוח לא תתרום במיוחד למצבכם. יתר על כן, קשה מאוד לשפוט באותה סיטואציה מתוחה האם באמת מדובר במעצר חוקי בעל יסוד סביר, בעוד התנגדות תוך הפעלת כוח בלתי סביר עלולה בהחלט להוביל לאישום פלילי נוסף.

הפרעה לשוטר

חשוב לדעת כי על פי חוק מותר לכם להפגין מעורבות ולשמור על זכויותיכם בעת מפגש עם שוטרים, כל עוד מדובר כמובן במעשים חוקיים. לדוגמא, ניתן בהחלט ואפילו רצוי לתעד את הפעולות שמבצע השוטר, בין אם אתם מקליטים או מצלמים אותו באמצעות הנייד או מצלמה אחרת. יתר מכך, במקרה שהשוטר התנהג כלפיכם באופן בלתי ראוי מותר לכם להעלות את הצילומים לרשת האינטרנט, ובוודאי שכדאי להגיש כנגדו תלונה למח"ש. אגב, הצילומים יכולים לשמש אתכם לא רק בעת התלונה, אלא גם אם תבחרו להגיש כנגד המשטרה תביעת נזיקין. בנוסף, מותר לכם לבקש מהשוטר למסור לכם את פרטיו האישיים ולרשום אותם לעצמכם, או לבקש שיציג בפניכם את תעודת השוטר שלו. יחד עם זאת, יש להיזהר מכל פעולה העלולה להיחשב כהפרעה לשוטרים בעלת מילוי תפקידם, כגון חסימת הדרך, נעילת דלת, זריקת מסמכים, קריעת דוחות, וכאמור גם הפעלת כוח בלתי סביר. מעבר לכך, במידה שאתם מעוכבים, מועברים לחקירה או חלילה למעצר, עמדו על זכותכם להבין את החשדות המופנים כלפיכם, וכמובן על הזכות להתייעץ עם עורך דין פלילי.